

ואדדו לטעמייהו

דאיתמר המוכר שדהו בזמן שהיובל נוהג שהמכירה לפירות שגוף הקרקע חוזר לבעליה

ביובל

ר' יוחנן אמר מביא וקורא - קנין פירות כקנין הגוף דמי

ר"ל אמר מביא ואינו קורא - קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

וצריכא - לחלוק בין במוכר שדהו לפירות וגם ביובל.

דאי איתמר בההיא לפירות - בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית

אדעתא דפירא קא נחית אבל בהך דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה

לר' יוחנן

ואי איתמר בהא יובל בהא קאמר רבי יוחנן, אבל בהך אימא מודי ליה

לריש לקיש צריכא

(1) ת"ש הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא אף שהיובל נוהג.

(דחיה) בזמן שאין היובל נוהג

(2) ת"ש הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו שלא קנה קרקע מביא

ואינו קורא שיש לו חלק באילנות בלבד - הא שלשה דקנה קרקע מביא וקורא

(דחיה) בזמן שאין היובל נוהג

השתא דאמר רב חסדא מחלוקת ביובל שני שמנו ישראל שכבר הורגלו

להחזיר קרקעות, בההיא קאמר ריש לקיש מביא ואינו קורא דסמכא דעתיה דמוכר

דודאי הדרא ליה וזה בטוח שיחזירנה אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא

דאכתי לא סמך דעתייהו. - אפשר לתרץ הברייתא (1) (2) ביובל ראשון.

הקונה שדה מאביו והקדישה - אם דינו כשדה אחוזתו או מקנתו

לימא כתנאי -

הכלל הוא, המקדיש את שדהו: שדה האחוזתו [שדה שהגיע בירושה מחלוקת הארץ

בתקופת יהושע] אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גיזבר לאחר אינה

נגאלת עוד וכשהיא יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר מתחלקת לכהנים. באותו

מקרה בשדה מקנה, כשהיא יוצאה ביובל חוזרת למקדיש.

על פי זה, אדם שקנה שדה מאביו, אם קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי, לכן פשוט

שזה נחשב שדה אחוזה, שאף פעם לא היה לו קנין בקרקע שיחשב שדה מקנתו.

אבל למ"ד שקנין פירות כקנין הגוף, אז היה האמור להיות כשדה מקנתו אם הקדיש

חוזרת למקדש ביובל. הברייתא למטה, מביאה שיש פסוק מיותר לגבי שדה אחוזה,

לרבות מקרה שנחשב שדה אחוזה:

ואם את-שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו יקדיש ליהוה - שדה שאינה ראויה

להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה

להלן, איך ר"מ למד הריבוי של הפסוק:

	[1]הקדישה ואח"כ מת אביו	[2]ומת אביו ואח"כ הקדישה	קנין פירות
דברי ר' יהודה ור"ש	פסוק לרבות שדינו כאחוזתו	לא צריך פסוק - שדה אחוזה	ולא כקנין הגוף
ר"מ	כשדה מקנתו	פסוק לרבות שדינו כאחוזתו	כקנין הגוף

הגמרא מדייקת שר"מ סובר דקנין פירות כקנין הגוף, ור"י ור"ש כלאו כגוף דמי.

מאי לאו בהא קמיפלגי:

ר"מ

[1]הקדישה ואח"כ מת אביו - קנין פירות כקנין הגוף דמי זו אינה שדה אחוזה, אלא

שדה מקנתו, וחוזרת לו מחמת אביו שמכרה לו.

[2]מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא

רבי יהודה ור"ש - קנין פירות לאו כקנין הגוף

[2]מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא - השתא הוא דקא ירית

[1]להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך

(דחיה) אימא לך בעלמא קסברי ר' יהודה ור"ש קנין פירות כקנין הגוף דמי ומודו

[2]דמת אביו ואחר כך הקדישה צריכא קרא,

והכא אשכחו קרא שמרבה אפילו הקדישו אח"כ מת אביו, ודרוש לכתוב רחמנא אם את

שדה מקנתו אשר לא אחוזתו מאי משדה אחוזתו: שדה שאינה ראויה להיות שדה

אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה

הבאת ביכורים - למ"ד אין ברירה

א"ר יוסף : אי לאו דא"ר יוחנן קנין פירות כקנין הגוף דמיקצי, לא מצא רבי יוחנן

עצמו ידיו ורגליו בבית המדרש :

דא"ר אסי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ומאחר

שמחזירין ביובל מוכח שזכו בשעת חלוקה בקנין פירות בלבד. ואי ס"ד לאו כקנין הגוף

דמי, לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון שלא היתה

חלוקת ירושה בשדה

[עד כאן דף מח עמוד א]

אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר"ל:

[קרא] כשתמכור או תקנה קרקע במספר שני תבואות ימכר לך, משמע שאין הקרקע

מכורה אלא התבואות של כל שנה שעד היובל.

[מתניתא] דתניא בכור אינו נוטל פי שניים אלא ב'מוחזק' ביד אביו ולא 'בראיו' ומ"מ נוטל

פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביובל - ולא אומרים שהשדה לא היתה מחוזקת לאביו

בשעת מיתה, כי לקונה לא היה בשדה, אלא קנין פירות שלאו כקנין הגוף, ועיקר השדה היתה

של אביו ולא של הלוקח.

אמר אביי נקטינן בעל שיויר לדון בנכסי אשתו עם מערער על השדה נ"מ שהכניסה לו

אשתו צריך הרשאה מאשתו שאל"כ, המערער יאמר לבעל, לאו בע"ד ידידי את, שקנין פירות

לאו כקנין הגוף.

ולא אמרן אלא דלא נחית לדון עמו לאפירי אבל נחית אפירי מיגו דמשתעי דינא

אפירי שבהו הוא בעל דבר משתעי דינא אגופא ואף שאין הגוף שלו אלא של אשתו.

ומיהו רב אסי דאמר יחלוקו, ומספקא ליה אי יורשין הוו, היינו יורשין ממש. ורב אסי אמר רבי

יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן, לאו היינו רב אסי. אי נמי הא ידידיה הא דרביה. וי"ל (1) דדוקא

בההיא לחודה בהכותב לבנו מהיום ולאחר מיתה קיימא לן כריש לקיש דלאו כקנין הגוף דמי

משום דאבא לגבי ברא אחולי מחיל, אבל בעלמא קיימא לן דכקנין הגוף דמי ואף על גב דקאמר

הכא רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לריש לקיש, לרבא לא סבירא ליה הכי ועי"ל (2) דדוקא

רבי יוחנן אית ליה דמחזירין זה לזה ביובל אבל שאר אמוראים סברי אע"ג דלקוחות הן אין

מחזירין דמכר הוא דאמר רחמנא דליהדר ירושה ומתנה לא והשתא אתי שפיר. וא"ת לרבי

יוחנן דמחזירין זה לזה ביובל תו לא משכחת שדה אחוזה דכולהו הוו שדה מקנה ולא תתחלק

לכהנים, וגם יפדוה בשוויה ולא בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף וי"ל כיון דתחת זה

תחזור לו אחרת לא קרינן בה שדה מקנה אלא שדה אחוזה.

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

קצי תוספות ד"ה אי לאו דאמר ר' יוחנן קנין פירות כו'. הקשה רבינו תם ואנו איך מצאנו ידיו

ורגליו דקיימא לן כריש לקיש דלאו כקנין הגוף דמי כדאמרין בריש החולץ (יבמות דף

לו:)[לגבי הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מיתה, שגוף השדה של הבעל, והפירות בינתיים הם של

האב. ומכר הבעל שדה זו לאחר, ואח"כ מת הבעל בחי' האב, ר"ל אמר שקנה הלוקח (אחר), שקנין

פירות שהיה להאב, עד שימות, לאו כקנין הגוף דמי] וקיימא לן נמי דבדאורייתא אין

ברירה[לקמן], התוס' יתרץ שני תירוצים]. והא דפסקין בפ' בית כור (שם דף קז.) [לגבי אחין

שחלקו, ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהם, ואמר רב בטלה החלוקה, שנמצאת שהחלק

שנטל הבעל חוב אינה ראויה לירושה, וחוזרים וחולקין] כרב דאמר בטלה מחלוקת לאו משום

דירושין הוו אלא משום דהוו כלקוחות באחריות וירושין דקאמר רב לאו ירושין ממש אלא כלומר

כירושין. וברוב ספרים גרסינן הכי[רב אמר בטלה מחלוקת] בפרק קמא דבבא קמא (דף ט.).

רבי ישמעאל סבר בדניקז שיימינ ויתן המזיק הזיבורית שלו אף על פי שיש למזיק
שדות משוכחות ממנה, ור"ע סבר בדמזיק שיימינ

מתניתין

- (1) **הניזקין שניזקו שמין להן בעידית** מצה משדה מזיק, שמוח לו לניזק לגבות מעט מקרקע
עידית ולא לגבות הרבה מזיבורית (2) **ובעל חוב בבינונית**, (3) **וכתובת אשה**
זיבורית קצט ר"מ אומר אף כתובת אשה בבינונית. בגמרא יתבאר אם מדובר בגרושה
הגובה את כתובתה מבעלה, או באלמנה שגובה מהיתומים
(4) **אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסי בני חורין, ואפילו הן**
זיבורית.
(5) **אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית.**
(6) **אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות** – הגוזל שדה ומכרה, וזרעה ועשתה
פירות המגל מוציא את השדה מהם, כמות שהיא, עם פירותיה ושבחה, והגזל אינו משלם
ללקוחות שהשביחו רק את הוצאותיהם, וכשהלקוחות חוזרין על הגזל (המוכר), לגבות ממנו
את ההפסד, את דמי הקרקע עצמה, כפי ששילמו לגזלן – המוכר בעת "שמכרה" להם וגובים
הם אף מנכסים משועבדים, דהיינו, מנכסים אחרים שמכר המוכר הגזלן מרכושו לקונים אחרים.
ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין כל הדינים הנ"ל הם מפני תיקון העולם
(7) **והמוצא מציאה ומחזירה לבעלים, והן טוענים שלא החזיר את כולה, לא ישבע מפני**
תיקון העולם:

גמרא

מפני תיקון העולם, דאורייתא היא דכתיב מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם!
יש שני תירוצים, אביי בסמוך ורבינא דף הבאה (מט):
א. אמר אביי לא צריכא אלא לרבי ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניקז שיימינ
שאם היתה זיבורית של מזיק כעידית של ניזק, אינו מגבהו אלא מזיבורית שלו: קמ"ל מפני
תיקון העולם שיימינ בדמזיק, מדרבנן, מפני תיקון העולם, שיהו נזהרין מלהזיק, דבמזיק
שיימינ וגובה מעידית שלו.

מחלוקת רבי ישמעאל ור"ע – מיטב שדהו של ניזק או מזיק

דתנאי מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם
רבי ישמעאל: מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק
רע"א לא בא הכתוב להחמיר עליו לשלם יותר ממה שהזיק אלא לגבות שיעור דמי נזקו
לניזקין מן העידית שאם אין לו מעות ורוצה לפרוע לו קרקע בשומא צריך ליתן לו מקרקע
מעולה שלו **וק"ו להקדש** שגובה מעדית.
הגמרא מבינה עתה שלר"י 'מיטב שדהו של ניזק' היינו **תשלום הנזק לפי השווי של**
הערוגה השמינה ביותר שבשדות הנזיק:
- אכל שמנה משלם שמנה, אכל כחושה משלם שמנה למה שישלם יותר
ממה שהזיק!

א. אמר רב אידי בר אבין: כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות והיו הערוגות הכחושות
והשמנות מעורבות ולא ידעין אי כחושה אכל אי שמנה אכל דמשלם ליה
ממיטב שמנה

(קושיא) השתא דלא ידעין משלם שמנה, המוציא מחברו עליו הראיה!

[עד כאן דף מח עמוד ב]

ב. אלא אמר רב אחא בר יעקב הוא גם מודה לר"ע, דשמיין אכילת ערוגה כפי מה
שהיתה, א"כ במה הוא חולק על ר"ע **כגון שהיתה שוה עידית דניזק כמו**
שהזיבורית דמזיק

באשה שמא תקניטו כדי שיגרשנה ותגבה כתובה. וטעמא דיותר משהאיש רוצה לישא אשה
רוצה להנשא לא הוי אלא משום דלא תימא כמו שבעל חוב בבינונית משום נעילת דלת אשה
נמי משום חנינא תהא בבינונית:
ר' תוספות ד"ה כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק. ואיפכא לא מצי למימר דכ"ע מודו
דאינו נותן אלא מעידית שיש לו ואינם חייב לקנות. ומיהו אי בשל עולם הן שמיין, לר"ע הוה מצי
למימר כגון דאית ליה למזיק עידית בינונית וזיבורית וזיבורית ידיה כעידית דעלמא ועידית
ידיה כעידית דניזק [דלרבי ישמעאל, משלם בעידית, ולר"ע, בזיבורית שזה עידית דעלמא]
ואפילו למאן דאמר בשל הן שמיין, הוה מצי למימר דאיכא ביניהו כגון דעידית דמזיק כזיבורית
דניזק דלמ"ד או כסף או מיטב משלם כסף לר' ישמעאל, ולר"ע משלם מיטב שלו.
ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

קצט תוספות ד"ה מתני' הניזקין שמין להן בעידית. **אין ענין דניקז אצל גיטין** אלא משום דתנא
לעיל בהשולח מילי דתיקון העולם תנא ליה הכא וגט פשוט דתנא בבבא בתרא ולא תנא הכא
במכילתין משום דאיידי התם במילי שטרות כיצד נעשין תנא התם:
וכתובת אשה בזיבורית. בגמ' מפרש טעמא משום דיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה
רוצה להנשא **וקשה** דלמאן דאמר כתובה דאורייתא דיליף לה בפ' קמא דכתובות (דף י.).
מכמוהו הבתולות שיהא זה כמוהו הבתולות ומוהו הבתולות כזה **מדאורייתא דינה בעידית**
ואמאי הפקיעו חכמים דינה מהאי טעמא, ור"מ נמי דאמר דינה בבינונית קסבר כתובה
דאורייתא בפ' אע"פ (כתובות דף נו.) וי"ל דטעמא דהפקיעו חכמים דינה כדאמר בגמ' (לקמן
מט.) גבי בעל חוב שלא יראה אדם לחבריו שדה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו הכי נמי חש חכמים
ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל